

Helsingfors/Mariehamn 21.1.2013

Nr 1/13

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
12.12.2012, nr 208/2012.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om lagtingets kansli, antagen av lagtinget 12.12.2012.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Landskapslagen innehåller bestämmelser om tjänsterna och tjänstemännen vid lagtingets kansli.

Lagstiftningsbehörigheten

Lagstiftningsbehörigheten i fråga om lagtingets organisation och uppgifter samt val av lagtingets ledamöter, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar samt landskapets tjänstemän, tjänstekollektivavtal för landskapets anställda, disciplinär bestraffning av landskapets tjänstemän, arbetspensionskydd för landskapets anställda och för förtroendevalda inom landskapsförvaltningen samt för rektorer, lärare och timlärare vid grundskolor i landskapet tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 2 och 2a punkterna i självstyrelselagen för Åland. Landskapets lagstiftningsbehörighet innefattar befogenhet att bestämma om tjänsteinnehavarnas rättigheter samt om deras anställningsvillkor. Till landskapets behörighet hör även att reglera bestämmelser om inrättande och indragning av tjänster.

Enligt landskapslagens 3 § gäller de landskapslagar och landskapsförordningar som gäller tjänstemännen vid Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning i tillämpliga delar även tjänstemännen vid lagtingets kansli. Landskapslagen om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsledamot, lagtingsledamot eller medlem av landskaps-

Postadress:

Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon:

växel 018-635270

Telefax:

018-635268

Adress i Helsingfors:

Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

regeringen (ÅFS 44/1999) gäller dock inte lagtingsdirektören, biträdande lagtingsdirektören och utskottssekreterare till den del den berör rätten till tjänstledighet för uppdrag som lagtingsledamot. Detta innebär att nämnda tjänstemän inte kan beviljas tjänstledighet för uppdrag som lagtingsledamot. Rätten till tjänstledighet för ett förtroendeuppdrag kan anses beröra de grundläggande fri- och rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 1 och 2 punkterna i självstyrelselagen. Enligt grundlagens 2 § 2 mom. har den enskilde rätt att ta del i och påverka samhällets och livsmiljöns utveckling och enligt dess 14 § 4 mom. ska det allmänna främja den enskildes möjligheter att delta i samhällelig verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv. Enligt en av lagtinget 5.6.2006 gjord ändring av landskapslagen om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsledamot, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen gäller rätten till tjänstledighet inte den som är anställd vid landskapsregeringen som förvaltningschef, avdelningschef eller lagberedningschef. I utlåtande 13.9.2006 över nämnda lagändring fann högsta domstolen att det inte fanns fog att anse att nämnda bestämmelse utgjorde en avvikelse från grundlagen och utgöra en behörighetsöverskridning. I utlåtandet anförde domstolen bl.a. att landskapslagen inte begränsade de berörda tjänstemännens valbarhet till förtroendeuppdrag i landskapet. En förvägran att bevilja tjänstledighet och den omständigheten att tjänsteförhållandet upphör på grund av att ett förtroendeuppdrag tas emot kunde dock utgöra ett faktiskt hinder för ett förtroendeuppdrag. Domstolen konstaterade att det som talade för ett ingrepp i rätten till tjänstledighet för förtroendeuppdrag i landskapet var desamma som gällde tjänstledighet för uppdrag som riksdagsledamot. Det kan vara svårt att få en tillräckligt kompetent person att förbinda sig till ett relativt kort vikariat och för personen i fråga kan det vara svårt att under denna tid sätta sig in i det krävande uppdraget. Högsta domstolen ansåg att dessa omständigheter utgjorde reella skäl för att begränsa förtroendeuppdrag i landskapet för de högsta tjänstemännen. Med beaktande av landskapet Ålands självstyrande ställning och högsta domstolens utlåtande i ärendet beslöt republikens president att inte utöva sin vetorätt beträffande nämnda landskapslag. Hon lät dock anteckna i protokollet att de politiska rättigheterna är tryggade i Finlands grundlag och internationella fördrag som Finland förbundet sig att följa. Presidenten framförde även förhoppningen att också deras anda ska efterlevas i hela riket. Med hänvisning till högsta domstolens och republikens presidents ställningstagande i nämnda fall anser Ålandsdelegationen att bestämmelsen gällande lagtingsdirektören, biträdande lagtingsdirektören och utskottssekreterare kan intas i landskapslagens 3 § 1 mom.

Stadgandet i landskapslagens 3 § innebär att även besvärsebestämmelsen i 58 § 2 mom. i tjänstemannalagen för Åland görs tillämplig på tjänstemännen vid lagtingets kansli. Enligt nämnda lagrum får ändring i landskapsregeringens beslut i anledning av ett rät-

telseyrkande sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen såvitt gäller lagligheten av beslutet på det sätt som stadgas i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996). Enligt landskapslagens 6 § ska ett besvär föregås av ett rättelseyrkande till lagtingets kanslikommission, och besväret anförs således över kanslikommissionens beslut. Besvärstadgandet berör rättskipning, som utgör riksbehörighet enligt självstyrelselagens 27 § 23 punkt. Bestämmelsen överensstämmer i sak med motsvarande bestämmelse i 63 § i lagen om riksdagens tjänstemän (FFS 1197/2003), och bestämmelsen kan med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskaps lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Pellonpää jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare